

Castell de Fígols

Fígols

Ubicació

Comarca: Berguedà
Emplaçament Rural

Coordenades:

Latitud: 42.182009707467
Longitud: 1.8372473550736
UTM Est (X): 403978
UTM Nord (Y): 4670639

Classificació

Número de fitxa 08080 - 4
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern
Segle s.XI
Any 1062
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Mal estat dels murs i no queden restes visibles de la resta de dependències del castell original.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: Llei 9/1993 de Patrimoni Cultural Català, i Decret 22/4/1949 de castells.
Número inventari 40629
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada

Titular: 08079A001000740000QO
Autoria de la fitxa Joel Colomer Casamitjana
Data de registre de la fitxa: dl., 27/01/2025 - 17:21

Descripció

El castell de Fígols, avui pràcticament desaparegut, s'alçava en un punt elevat i estratègic a la vall del riu Saldes, dominant el territori del terme actual de Fígols, a la comarca del Berguedà. L'emplaçament, a l'extrem d'un esperó rocallós proper al nucli antic de Fígols, permetia controlar visualment les rutes de comunicació entre la muntanya i la plana, així com els accessos a les valls de Vallcebre i Peguera. Les restes visibles són escasses i poc definides, però permeten intuir part de la seva estructura original. El castell devia constar d'una torre de defensa o torre de l'homenatge, de planta probablement quadrada o rectangular, i un recinte murallat que es desenvolupava adaptant-se a la morfologia rocosa del turó. L'aparell constructiu que es conserva és fet amb pedra local poc treballada, lligada amb morter de calç, pròpia de les construccions romàniques militars dels segles XI i XII. Tenint en compte el seu context històric i el paral·lelisme amb altres castells del Berguedà, tot indica que no era una gran fortalesa residencial, sinó una construcció de dimensions modestes, pensada per exercir el control territorial, la vigilància i la defensa de la senyoria. És molt probable que, com altres castells de muntanya de la zona, inclogués un petit espai d'habitació per al castlà, alguna cisterna o aljub per recollir l'aigua, i un espai emmurallat per refugi temporal de la població o dels béns en cas de perill. Amb el pas del temps, i especialment a partir del segle XV, el castell perdé la seva funció militar i caigué en desús. Les seves pedres devien ser reutilitzades en la construcció de masies i edificacions properes, fet que ha dificultat la conservació de les seves estructures. Actualment és un mas i té una utilitat residencial i ha perdut gran part de l'estructura original de fortificació. La seva adequació als usos habitacionals han esborrat part de les característiques del castell.

Història

El castell de Fígols fou una fortificació medieval situada en un punt elevat i estratègic del municipi actual de Fígols, al Berguedà. Documentat per primer cop a mitjan segle XI, va tenir un paper destacat en l'organització territorial i senyorial de la zona durant l'edat mitjana, en un context de consolidació del poder feudal als contraforts del Prepirineu català. La primera referència coneguda és del 7 de juny de 1062, quan l'arxiprest Ramon féu donació d'un alou situat al terme de Vallcebre al monestir de Sant Llorenç prop Bagà. El document indica que aquest alou es trobava "dins les adjacències del castell de Fígols", fet que certifica l'existència del castell en aquell moment i la seva influència sobre el territori immediat. El testament del comte Guillem Ramon, dictat l'octubre de 1094, confirma la rellevància de la fortalesa dins l'estructura feudal de la comarca. En aquest document, el comte llegava al seu fill Bernat diverses possessions, entre les quals hi figuraven el castell de Fígols, juntament amb els de Torroella, Vallmanya, Madrona, Casserres i Pinós. Al llarg dels segles següents, el castell continuà vinculat a diverses famílies nobles i a les grans línies de poder comtal i reial. L'any 1162, Pere de Berga, fill de Guillem Ramon, jurà fidelitat al rei Alfons I "el Cast" pels castells de Fígols i de Peguera, evidenciant la seva importància dins l'òrbita reial. A mitjan segle XIII, el 1258, s'esmenta el castell en relació amb el cavaller Ponç de Fígols, senyal que aquest ja havia esdevingut centre d'una petita senyoria. En aquest període, el castell s'inscrivía dins la xarxa de dominis menors que articulaven el control local del territori mitjançant lligams feudals. A finals del segle XIII, el 1290, la senyoria del castell apareix vinculada a Berenguera de Fígols, que actuava com a feudatària de Berenguera de Saus, menor d'edat i sota tutela. Berenguera de Fígols es casà amb el cavaller Ramon de Vilar, amb qui tingué un fill, Berenguer de Fígols, documentat com a donzell l'any 1311. La documentació fiscal també aporta dades sobre l'evolució del lloc. Segons el fogatjament de 1365-

1370, el castell i el terme de Fígols comptaven amb vuit focs (unitats fiscals equivalents a llars), i els seus posseïdors eren Jacme Vilar i Maria de Marçella. El fogatjament de 1381 manté la mateixa xifra de focs, però la senyoria havia passat a Johan Salou de Berga.

Bibliografia

Amillaramiento de Fígols (1882), Ajuntament de Fígols

Mapa planimètric de Fígols de les mines (1914). Instituto Geográfico y Estadístico (Espanya). Institut Cartogràfic de Catalunya

Enllaços d'interès:

[Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya](#)

